

Előzetes árak
 egész évre 8 kor., félévre 4 kor.,
 negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára 16 fillér.
Hirdetések mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden oad-
 törtétőn.
 Felelős szerkesztő
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDÉK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 Hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Hova a lap anyagi részét illető közle-
 menyek és előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL.

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

Komoly figyelmeztetés!

Ujpest, október 10-én.

Egy egész hét mult el azóta, hogy kerületünk számára országgyűlési képviselőt választottunk és — a felszabadult szenvedélyek, az embergyűlölet sötét szellemei még mindig dühöngnek; a lelkiismeretlen s az alkotmányos jogok gyakorlására éretlen emberek még mindig inzultálják községünk azon polgárait, kik a függetlenségi párt jelöltjére nem szavaztak.

Az „ablakbeverések“, az „Abzug zsidó“, a „lelkészek elleni fenyegetőzés“, „a lélekvásárlás s a hazaárulás vádjai“, „a személyes piszkolás“ „verekedések“ még ma is ép úgy napirenden vannak, mint a választás napján.

Tisztelt függetlenségi polgártársak! Megvagyunk győződve, Önök igen jól tudják, hogy ezek a gyűlölködő, vallás ellen izgató, személyeskedő jelszavak soha sem voltak s ma sincsenek a 48-as függetlenségi zászlóra felírva s éppen azért elvárjuk Önöktől, hogy gyűlöletüknek határt szabnak, a szenvedélyek izgatásával felhagynak s a félrevezetett népek megmagyarázzák hogy:

Az „ablakbeverések“ nem tartoznak az alkotmányos jogok közé; az ablakbeverés magántulajdon megsértése, s elkövetőire büntetés vár.

Az „Abzug zsidó“ arcuz csapja a jogegyenlőség elvét, amely éppen Kosuth Lajos által jutott hazánkban érvényre s a mely azóta társadalmi és politikai életünket áldásteljesen irányítja. Hazánkban az egyház határain és a templom falain kívül nem létezik se katolikus, se református, se evangeli-

kus, se zsidó, hanem *csak magyar honpolgár*, a ki saját meggyőződése szerint gyakorolhatja alkotmányos jogait, meggyőződése szerint vallhatja politikai elveit, a melyeket kölcsönösen tiszteletben kell tartanunk.

Egyebekre nézve pedig olvassák el a tapasztalokban gazdag és bölcs kassai püspöknek *Bubics* Zsigmondnak, a pesti hitközséghez intézett levelét, melylyel az megköszönte a 80-ik születés napja alkalmával hozzá intézett üdvözlőlevelet, olvassák el és okuljanak belőle! A valódi főpásztori levél így hangzik:

„A tisztelt Elnökség üdvözlésében, — mondja levelében a püspök, — talán kissé tulbecsüli érdemeimet, mert hiszen *mindnyájunkra nézve kötelesség hiven sáfárkodni azzal a talentummal, melyet az Ur reánk bízott*. S én valóban nem tettem egyebet, mint azt, hogy tölem telhetőleg hiven iparkodtam teljesíteni azt, a mi rám bízott. *És ezek közé tartozik a szeretetnek és türelemnek ápolása azokkal szemben is, kik tőlünk eltérő módon tisztelik az Istent, mindnyájunk közös Atyját és Gondviselőjét*. S ezért tisztelem én az önök vallási meggyőződését, hiszen nem szükség mondanom, hogy a zsidó vallás, mely a maga tisztaságával kitűnt az összes ó-kori vallások között, mint az Isten és az ő prófétái által hirdetett vallás, előképe és előkészítője volt a miénknek, melyet Isten az Ő Szent Fiával tanított és hirdetett. *Hiszen az ó-szövetség prófétái a mi prófétáink is*. Es ha az ó-szövetség befejeztével utaink el is válnak egymástól,

ez ne gátoljon minket abban, hogy *testvéri szeretettel, az Isten gyermekeinek szeretete legyen közöttünk*. Fogadják kérem még egyszer köszönetemnek hálás kifejezését. „*Bubics* Zsigmond s. k., kassai róm. katolikus püspök.“

Tisztelt függetlenségi polgártársak! a viszálykodás magvának elhíntése helyett magyarázzák meg hozzájuk tartozóiknak és a felizgatott népek hogy:

A „lelkészek“ mihelyt a templomokból s a lelkészi hivatalos helyiségekből kiléptek éppen olyan szabad polgárai a hazának és a községnek, mint akár csak a cipészek és koresmárosok és így éppen olyan szabadon követhetik a saját politikai meggyőződésüket, éppen oly szabadon gyakorolhatják polgári jogukat, mint az utóbbiak. Aki tehát bármely lelkészt politikai meggyőződéseért s alkotmányos jogainak meggyőződése szerinti gyakorlásáért üldözőbe vesz, gyűlöl és megtámad: az éppen olyan jogtalanságot követ el, mint a melyt a lelkészek elkövetnének, ha egyházaiknak a híveit azért üldöznék, mert nem esatlakoztak ahoz a politikai párthoz, a melynek ők hívei. A községünkben megtámadott lelkészek a vármegyei törvényhatóság által nevezettek ki a szavazatszedő küldöttségek elnökeivé, s hogy törvényesen és szabályszerűen jártak el, arról maguk a függetlenségi pártjelöltjére szavazók is meggyőződtek.

Miért izgatják tehát ellenük még is a csöcseléket? Hiszen ők se tettek egyebet, mint azt, a mit a választások ideje alatt önök tettek s a mivel őket a törvényhatóság megbizta!

TÁRCZA.

Egy kiáltó szó.

Nagyrabecélt honatyáinkhoz szeretett Fazánk jölétének tárgyában —
Lóczy Davidtól.
 (Folyt. és vége.)

A kormánynak kellene, nagyon természetesen csak a nagyobb és kiválóbb fürdőkben, a fürdői idény tartamára egy a francia, angol és német nyelvben jártas fürdőigazgatót alkalmazni, akinek a fürdői társadalmi életnek és szellemnek az emelése lenne a legfontosabb feladata, amely fáradozásaiban különösen előkelő s hazafias hölgyeinknek kellene őt támogatni, mert éppen a társadalmi élet, a társadalmi szellem képezi azt a hatalmas erőt, amely millióinkat évenként a kevésbé regényes és rosszabb külföldi fürdőkbe irányítja. Sajnos azonban a társadalmi élet és szellem hiányzik a mi fürdőinkben a legnagyobb mértékben.

A fürdőigazgatónak multságokat és kirándulásokat kellene rendezni; a vendégeknek, különösen az idegeneknek szóval és tettel kellene rendelkezésükre állania; a hatóságoknak és a rendőrségnek a fürdőigazgatóját mindenben támogatniok kellene, és a magas kormánynak, a fenti célokra s a fürdő viszonyaihoz képest az első 6 esz-

tendőben egy átlagos összeggel kellene őt ellátnia.

Ezen egyszerű eljárás következtében nemesak székesfővárosunkra, hanem az egész országra kiterjesztendő jótékony hatását az idegenforgalom, s ama számos millió korona, amely eddig évenként kivándorolt, nemesak itt maradna az országban, hanem az idegenforgalom következtében meg is sokszorosodnék.

Ezen egyszerű eljárás következtében a fürdőtulajdonosok, szállodások, vendéglősök, koresmárosok és az egész ország jóléte fellendülne, a kormányt pedig az e célra 6 éven át fordított esekély kiadásokért, dusan kárpótolnák az államvasutak bevételei, a forgalom, a vállalkozás és az adózási erő megizmosodása.

Miután az idegenforgalom emelése, illetőleg a nélkülözhetetlen általunk sajnosan nélkülözött készpénzbeli eszközök megszerzése céljából, minden lehető el kell követnünk: meg kellene még az utolsó eszközt is ragadnunk és pedig a Continens legszebb pontján, a mi fenséges Szent-Gellért hegyünkön, amely a világon páratlan kilátást nyújt.

E hegyen, a felszabadult Citadella helyén, amelyet fogaskerekű vasut kapcsolna össze a várossal, valamely hazai részvénytársulatnak, egy nagyszabású játékbankkal egybekötött szállodát kellene építenie és berendeznie. A részvénytársulat az engedménnyel jogokért köteles volna tetemes adót fizetni a kormánynak s ezen adón kívül a

játszó és nem játszó idegenek nem megvendő összegét hagynának a fővárosban vissza.

Nem ismeretlenek előttem azon ethikai indokok, melyeket az erkölcsbírák a játékbankokkal szemben fel szoktak sorolni, helyeslem is azokat teljes meggyőződésből s daczára ennek kénytelen vagyok a gyakorlati élet szempontjából megjegyezni, hogy az erkölcs egy hajszálnival sem jobb nálunk, az öngyilkosságok száma egyetlen esettel sem kevesebb, de a pénz hiánya sokkal nagyobb nálunk, mint azokban az országokban, ahol játékbankok léteznek s ahová szerenésü próbálni a magyarok számai is eljárnak.

Ha valamely ezél képes volt valaha szentesíteni valamely eszközt: akkor hazánk jólétét, mezőgazdaságunk, iparunk és kereskedelmünk egyöntetű felvirágzását tartva szem előtt, még a játékbankot sem fogja átokkal sújthatni senki.

III.

És most, — jön a legfontosabb! Miután a magas kormány a főjöveldelmi forrásokat már magához vonta, s most az új közigazgatási reformokkal még a községek adóját és az árvapénzeket is az állami pénztárba akarja bevonni: az adófizetőknek talán mégis volna joguk annyit kívánni, hogy ezen óriási jöveldelmeket ne csak az általa kinevezett főszámvevőszék, hanem egy az adófizetők kebeléből kiválasztott a legtekintélyesebb és legbeesületesebb polgárokból megalkotott

„Honárlás“ vádjával illették és illetik mindazokat, kik nem a függetlenségi, hanem a szabadelvűség zászlaját követték! Hát honárlók voltak királyaink, kik az országnak szabadelvű alkotmányt adtak? Hát honárló volt Batthyányi Lajos gróftól Széll Kálmánig minden miniszterelnökünk? Honárló volt Deák Ferencztől — Szilágyi Dezső és gróf Apponyi Albertig minden államférfiünk s minden szabadelvű országgyűlési képviselőnk?

Tegyék szívükre a kezüket és vallják be őszintén, hogy ezt maguk sem hiszik.

A szabadelvű párt éppen úgy a haza boldogságára törekszik, mint a függetlenségi és 48-as párt. Az irányuk s az útjuk különbözők ugyan, de egyik sem hazaáruló s a sötét reakció gyökereit nemcsak a szabadelvű, hanem a függetlenségi pártnak is kötelessége volna a nemzet testéből kitépni. Ne dobálódzának tehát a tudatlan nép előtt a „hazaárulás“ vádjával.

A „lélekvásárlás“ főbenjáró bűn s nagy meggondolatlanság ezzel bárkit is vádolni; nagy lelkiismeretlenség ezzel a népet izgatni. A gödöllői kerület szabadelvű pártjának vezetősége ezt a bűnt nem követte el s így — még azoktól a hamis tanuktól sem fél, a kik állítólag készek volnának magokat becsukadni csak azért, hogy a választást a kuria megsemmítse. Nem fél pedig azért, mert bizik a kuria igazságszeretetében s a saját eljárásának tisztaságában és törvényszerűségében; el van azonban határozva *mindenki ellen rágalmazási pert indítani*, a ki a lélekvásárlás és megvesztegetés vádjának csak a hírét is terjeszti, még inkább azok ellen, kik azzal valakit szemtől-szembe illetnek.

„A személyes piszkolódás“ olyan fegyver, a melynél gyalázatosabb nem létezik s a ki ezt a fegyvert használja: az önmagát sebzí meg a legsúlyosabban!

Nem akarjuk elhinni, hogy ezt a fegyvert a függetlenségi párt mult heti értekeztetésén még *Tankó*, a visszalépett jelölt is használta volna *megválasztott képviselőnkkel szemben*; de ha tényleg használta: akkor arra minden tisz-

„közigazgatási és gazdasági föellenőrző tanács“ ellenőrizze és felülvizsgálja.

Ezen fő ellenőrző tanácsnak egy-egy negyedrészen jogászokból, kereskedőkből, gazdákból, technikusokból és megbízható tiszteletreméltó egyénekből kellene állania.

E legfőbb közigazgatási és gazdasági ellenőrző tanács a miniszteriumok fölött állana, s a legmagasabb címet viselné. Közvetlen fizetést nem huzna, de az általa a miniszteriumokban, a vármegyékben és a városokban leszállított kiadásoknak az 5%-ka fölött rendelkeznie, amelyből a saját kebeléből választott elnököt, a titkárokat, a hivatalos helyiségeket és szolgálkat fizetné, a fennmaradt összeget pedig tetszése szerint elosztaná.

E tiszteletre méltó tanácsnak korlátlan joga volna a miniszteriumokat, a vármegyéket s a rendezett tanácsú városokat ellenőrizni s egyedül csak az országgyűlésnek tartoznék felelősséggel. A tanács elnöke köteles volna az országgyűlésnek minden hónapban tartandó titkos ülésen jelentéseket tenni s az országgyűlés törvényhozó testületei kötelesek volnának a tanács javaslatait rögtön tárgyalás alá venni s azokat végrehajtani.

A legközelebbi képviselő választások alkalmával csak olyan képviselőjelölteket kellene megválasztani, kik leköteleznék magukat arra, hogy általános jólétet jelentő javaslataimat törvénybe foglalják.

És most a bölesnek azon szavaival zárom be eszméimet: „Vizsgáljatok meg mindeket és a legjobbat tartsátok meg!“

tességes polgára ennek a községnek csak megvetéssel válaszolhat.

Mindezek kapcsán pedig *a legkómolyabban figyelmeztetjük* függetlenségi s 48-as polgártársainkat, hogy ismerjék el polgártársaik egyenjogúságát, hagyjanak fel a gyűlölködéssel és izgatással s mutassák meg, hogy legyőzötte is éppen oly érdemesek az alkotmányos jogok élvezetére, mintha győztesek lettek volna; mert ellenkező esetben lehetetlenne teszik a társadalmi együttélést, tönkre teszik kereskedelmünket és iparunkat, ennek pedig mindnyájan meg fogjuk érezni a szomorú következményeit, de bizonyára az izgatók és a gyűlölködők fogják a legnagyobb kárát vallani.

Béke velünk!

Október 6.

Az igaz hazafi mindég kegyelettel fordul e napon emlékeztetével ama hősök felé, kik 52 év előtt hazaszeretetüknek, a haza iránti kötelességüknek áldozatai, vértanui lettek.

Ötvenkét év előtt, október 6-án Arad vesztőhelyén, a hatalmat bitorló kényuralom gyalázatos halállal ontá ki vérét ama tizenhárom hősnek, kik hazájuk védelmében vitt dicső harcokban, daczolva a halállal a jog, törvény és szabadságért hősi küzdelmeket vívtak.

Elborul lelkünk, visszaemlékezvén a magyar nemzet e hőslékü mártírjainak: félisteneinek szörnyű végzetén. Pedig *ők*, kiknek egyedüli vétük kiolthatatlan hazaszeretetük volt, mosolylyal ajkukon néztek bátran a halál elé, mert tudták és érezték a földi létől való bueszás perezeiben, hogy az *ő* anyagi létük elmúlásával új és erősebb életet adnak azon eszmének, mely szent volt előttük, s mely egyedül volt képes nagygyá és dicsővé tenni szeretett hazájukat. Mosolylyal ajkukon szünt meg nemes szívük dobogni, mert tudták és érezték, hogy kihült tetemük poraiból új élet fakad és ver gyökeret minden magyar szívében, a honnan azt kiirtani soha, de soha nem lehet.

Tudták *ők*, hogy az aradi vérmézőn, azon a Kálvárián, melyre *őket* a gyáva hatalom hurezoló, nem bitófák, hanem keresztfák állanak, melyekre felfeszítettvén feltámadnak, hogy hulló vérük minden eseppe a rajongó hazaszeretet tengerévé válják, betöltvén milliók lelkét a szabadság és alkotmányosság szent eszméivel.

És úgy is lön. — Feltámadtak *ők*. — Felpattant sirjukból lángözön nyult az ég felé, melegséget terjesztvén és fényt árasztván minden felé. Melegséget: a haza szeretetét a szívekbe és fényt, bevilágítani utainkat. És ez az út a szabadság és alkotmányosság útja volt. Adassék érte hála *Néki*, mert elvezetett oda, a hol az eszme győzelmet aratott, a miért vértanuságot szenvedtek.

És a melegség szétáradt, betöltvén minden szívet honszeretettel és kegyelettel *Ti értetek*: a szabadság hős küzdőjéért, kik nem haltatok meg, mert eszméitek él és mert *Ti is* élni fogtok, míg magyar lesz e földön. A *Ti* emléketek lesz mindenkoron a melegség és fény, melyet kihülni, melyet kioltani nem enged a hála és kegyelet, melylyel *Nektek* adózunk.

Tekintsünk fel tehát *Hozzájuk*: hazánk szent vértanuihoz és nyujtsuk feljűk igaz és örök halánk, a vérmézőn termett örökké tartó kegyeletünk jeléül emlékeztünk babékoszoruját és dicsőítve halhatatlan emléküket kérjük a magyarok jó Istenét, töltsse be szíveinket az *ő* rajongó hazaszeretetűkkel, hogy az *ő* vérűkkel táplált szabadság-

nak és alkotmányosságnak az érzete minden honfi lelkében élve, *ő hozzájuk* és a magyar névre méltók legyűnk. B. K.

H I R E K.

— A vármegye őszi közgyűlése. Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye törvényhatósága f. é. október hó 14-én tartja meg őszi közgyűlését.

— A vármegye közigazgatási bizottsága ma f. hó 10-én rendes havi ülést tart.

— A vármegye állandó választmánya f. hó 11-én ülést tart, melyen az őszi közgyűlésre előkészítendő ügyek fognak letárgyalatni.

— **Kegyelet és tüntetés.** Október 6-át, az aradi vértanuk gyászos évfordulóját kegyelettel és ünnepélyes komolysággal, méltósággal ünnepelte meg az egész ország, Ujpesten azonban még ezt a szomorú napot is tüntetésre használták fel azok, kik csak magokat tartják valódi hazafiaknak s a kiknek szemében még Kossuth Ferencz és dr. Thaly Kálmán is hazaáruló azért, mert Olay Szilárdnak a jelölését nem támogatta. Az újpesti ipartestület, az újpesti függetlenségi kör s az újpesti Kossuth Lajos nőegylet tagjai ugyanis f. hó 7-én reggel, tüntető menetben körüljárták a róm. kath. templomot, meghajtották fekete zászlójukat a templom kapuja előtt, de nem lépték át a templom küszöbét, a melyben éppen akkor gyászmise volt az aradi vértanuk emlékére, hanem ámentek Rákospalotára s az ottani templomban imádkoztak a kivégzett hősök lelkiüdvéért, valószínűleg abban a hiszemben, hogy ott az Isten nem lát a vesébbe s nem veszi észre a szívekben a gyűlölet s az előítélet érzetét, pedig hát az Isten mindentudó s mindenki tudomást szereszet Máté evangéliumának 23-ik részéből, hogy „Jaj azoknak, kik kívülről igaz embereknek láttatnak, de belől Isten törvénye ellen való bűnnel telvők“.

— **A honvédek ellenőrzési szemléje.** A nem tényleges állományu honvéd legénység ellenőrzési szemléje Ujpest-Rákospalotán f. é. november hó 18-án és 19-én, az utószemle pedig f. é. november hó 29-ke és december 6-ka között fog Budapesten a honvéd gyalogság laktanyájában megtartatni.

— **Névmagyarosítás.** *Berniczar* alias *Gyepes* András rákospalotai lakos, valamint gyermekei József, Terézia, Lajos, Pál és András, belügyminiszteri engedéllyel *Mezei*-re magyarosította a nevét.

— **A köszönő levelek egy új neme.** A „Szívek tolmácsa“ című levelező szerkesztőjének a jó *Méhes* Andrásnak ezennel felhívjuk a becses figyelmét arra a levélre, amely *Füldes* Károly igazgató aláírásával a „Társadalmi Lapok“ f. é. 40-ik számában látott napvilágot. Ha a „Szívek tolmácsának“ újabb bővített kiadását sajtó alá fogja rendezni, ezt a levelet semmi esetre se hagyja ki levélminta-gyűjteményéből. Ne hagyja ki pedig azért, mert e levél tapintat, ildomosság és finomság tekintetében ritkítja a párját és mert egy egészen új nemét képezi a köszönőleveleknek. Új nemét először azért, mert nem egyes embernek, hanem egy egész tantestületnek a viharzó érzelmeit tolmácsolja. . . „Hozzá“, oly érzelmeket, amelyek nem holdvilágos éjjelen, hanem a tantestület ülésén, a hivatalos ügyek elintézése után ugyan *de jegyzőkönyvileg* jutottak kifejezésre. — Új nemét másodsor azért, mert nem egy Rómeóhoz avagy Juliához, hanem a „Társadalmi Lapok“ szerkesztőjéhez intéztetett, még pedig azon humanus eljárásért, hogy a „Közérdek“ berzenkedésén felháborodott s a tantestületet pártfogásába vette. Eszünk ágában sincs ezt a dicsőséget megirigyelni. Ellenkezőleg nagyon örvendünk annak, hogy végre valahára nemesak a hajnövesztő kenőcsök s a szalaggyiliszta szerek feltalálói, hanem egy lapszerkesztő kollegánk is dicsékedhetik köszönő és elismerő levelekkel. Az erkölcsi jutalom nagy értékét elismerjük s csak annyit jegyzünk meg, hogy a „Közérdek“ egyes tanítók eljárását kifogásolta ugyan, de soha sem dobálta sárral az egész tantestületet s a tanítói kart; a „Közérdek“ soha sem vonta kétségbe a tanítók jogát a függetlenséghez, de megrotta, ha a függetlenség a hatóságok ellen emelt alaptalan vádakban s a korcsok között nyilvánított meg; a „Közérdek“ a jövőben is berzenkedni fog, ha a Baross-utcai

elemi iskola, záróvizsgáit söröshordók csapra ütése mellett fogja ismét megtartani.

— **Házasság.** Ifj. *Hetsch* c. d. n. járásbíró-sági aljegyző, f. é. október 8-án vezette ol-tárhoz a budapesti Egyetem-téri templomban *Weinberger* Arankát, néhai *Weinberger* volt fővárosi gazda leányát.

— Az „**Ujpesti Polgári Kaszinó**” folyó évi október hó 20-án d. u. 4 órakor saját dísztermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a kaszinó összes tagjait lapunk utján is tisztelettel meghívja az elnökség. Táragsorozat: 1. Igazgató jelentése a kaszinó helyzetéről. 2. Számvizsgáló bizottság jelentése a számadások megvizsgálásáról. 3. A tisztikar lemondása és új tisztikar választása. 4. Indítványok tárgyalása ha azok 5 nappal a közgyűlés előtt a választmánynál írásban bejelentettek. Ha a fenti határidőben a tagok az alapszabályokban előírt számban meg nem jelennek, úgy a közgyűlés két hét múlva azaz november hó 3-án fog megtartani, tekintet nélkül a megjelent tagok számára.

— **Pályázat** Lajosmizse nagy községben üresedésbe jött az adóügyi jegyzői állás. A pályázati kérvények f. é. október hó 20-ig az alsó-dabasi főszolgabírói hivatalban nyújtandók be. Javadalmazás 1200 K. évi fizetés, 200 K. lakbér s szabályszerű munkadíjak.

— Az **ujpesti „Gyermekbarát-Egyesület”** mulatságos estélyt szerzett f. é. október hó 6-án közönségének. Az egyesület új rendezése ugyanis mellőzte az alkalmat az előkelő, de drága művészeket és művésznőket s a budapesti magyar műszinkor tagjainak a közreműködését vette anyagi szempontból igénybe. Jól számított. A Colosseum terme zsufolásig megtelt, közönsége agyonkacagta magát s az anyagi eredmény is kedvezőbb az előbbi nagyszabású hangversenyek eredményénél. A műsor egyes pontjai közül legnagyobb tetszést aratott a „Szermes borbély” bohózat, a „Schnorer” tragikum, továbbá *Czobelné* soubretténekesnő dalai s *Ujvári* Károly ének-és tánczumorista előadása. Féltenkedő volt, midőn a Colosseum rozoga színpadjának ocsmány függőnye a műsor utolsó pontja után is legördült, világos reggel volt azonban, midőn a tánczó ifjúságtól a Rákóczy indulóval bucsuzott el Csillag Izsó zenekara.

— Az **iparos-tanonciskolák költségvetése és számadása** tárgyában a vármegye alispánja, szabályszerű és egyöntetű eljárás czéljából, a következőket rendelte el: 1. Az iparos-tanonciskolák költségvetését az iparos-tanonciskolai bizottság állítja össze s ezt megállapítás végett az iskola fenntartó községi hatósághoz terjeszti be — ha pedig államsegély, vagy az orsz. tanonciskolai alaphól kérelmeztek segély — köteles a községi hatóság (képv. testület) az ez iránti kérvényt és az általa megállapított és elfogadott költségvetést még a kir. tanfelügyelő útján a vall. és közokt. minisztériumhoz is felterjeszteni. A felterjesztendő költségvetéshez az előző évi számadás is csatolandó. Ezeknél fogva az iparos-tanonciskolák külön költségvetésének felülvizsgálata a vármegyei számvevőség (jár. számvevő) hatáskörébe egyáltalán nem tartozik, annál kevésbé, mert a községek és városok által e czélra fordítandó összegek a községi és városi költségvetésekben fordulnak elő és itt nyerne már elbírálást. Az iparos-tanonciskolák költségvetései tehát a közokt. bizottságok hatáskörébe nem tartozván, azok a közokt. bizottságokhoz egyáltalán be nem terjesztendők. Az iparos-tanonciskoláknak az igazgató által előterjesztett számadását az iparos-tanonciskolai bizottság vizsgálja felül és ennek megtörténte után az iskola fenntartójához terjeszti be, a ki azt ha államsegély nem fordult elő, saját hatáskörében végérvényesen intézi el, ha pedig államsegély esete fogor fenn, ezen elintézésen kívül köteles még a számadás 1 okmányolatlan példányát a vall. és közokt. minisztériumhoz leendő felterjesztés czéljából a kir. tanfelügyelőhöz is betervezteni.

— **Figyelmeztetés.** A kereskedelemügyi minister f. é. 31384. számú rendelete folytán 1901. évi október hó 1-től kezdve csakis a magyar korona országába szülő *postautalványokat* lehet a belföldi *részszíni* úrlapon kiállítani; az *Ausztriába*, a megszállott tartományokba és általán a külföldre szülő *postautalványok* a nemzetközi *sávga* színű úrlapokon állítandók ki. 1901. évi október

hó 1-től kezdve az *Ausztriába* a megszállott tartományokba és általán a külföldre szülő *utalványok*ra nem elég csupán a rendeltetési helyet ráírni, de mulhatatlanul szükséges feljegyezni azt az országot is, melyben a helység van. A posta- és távirtdaigazgatóság kéri ennél fogva a közönséget, hogy saját érdekében kellő gondot fordítson az utalvány úrlap helyes megválasztására és kiállítására, mert oly felek, kik helytelen úrlapon kiállított és ezért a postahivatal által el nem fogadható postautalvány feladását kísérik meg: magukra hártják a helytelen úrlapok pótlására szükséges új úrlapok kiállításával és felszerelésével járó fáradságot, költséget és idővesztéset.

— **Csödöt mondott** — az „Ujpesti Közölny” szerint — Gödöllőn a tiszta választás, a bizonyítékokkal azonban adós maradt, már pedig nagy vakmerőség bárkitől is bármilyen vádat hangoztatni bizonyítékok nélkül s bün valakire vagy valamire a bünöst kimondani, mielőtt az arra illetékes fórum ítélt volna. Csodáljuk, hogy az „Ujpesti Közölny”, amely a „Választások után” című cikkében békétartásra hívja fel a polgárságot, az utána következő „A gödöllői választás” című cikkében a gyanúsítás és az alaptalan ráfogás fegyverét használja. Vízet prédikálni és bort inni, békét hirdetni és izgatni se nem szép, se nem hasznos dolog. Kétegyeket támasztani a könnyen hívő lelkekben s a gyanu magvát beleplántálni bizony felháborító. Ugy látszik a függetlenségiek a tiszta választások alatt országserzte azt értették hogy az ellenzéknek kell minden kerületben győznie s miután ezt el nem érheték, eszközül használják a gyanúsítást, pedig hát hiába türelmetlenkednek, mert nem a tiszta választás, hanem a „*fokos*” mondott csödöt Gödöllőn ép úgy, mint az egész országban s a lelkiismeretlenség hangját és modorát vissza utasítja a komoly közvélemény az egész hazában.

I R O D A L O M.

* **Az állatok világa.** Abból az európai hírű s mindenütt megbecsült munkából, a melyet Brehm Alfréd írt s melynek magyar kiadása „Az állatok világa” ezimmel a Légrédy testvérek kiadásában most jelent meg, a 36-ik füzeté is elhagyta a sajtót. Ebben a gondosan illusztrált füzetben, amelyhez a kiadócég fekete nyomatú műlapot csatolt, a hódfélék ismertetése veszi kezdetét. A tudós és nagy megfigyelő tehetséggel bíró szerző az általános ismertetés után a közönséges hódról mond el rendkívül jellemző és érdekes dolgokat, hogy azután a pele: félékkel foglalkozzék, amelyek közül a nagy pele, az eredeti pele, a mogvorós pele s a kerti pele ismertetésével foglalkozik. A füzet végén az egérfélékről van szó. Ha megemlítjük, hogy a szövegrajzok kitünők és hogy a fekete nyomatú műlap a vízimalacokat ábrázolja, rövid jelentésünket be is végezhetjük, hozzá adva, hogy „Az állatok világa”-nak egy-egy füzeté 80 fillérbe kerül és hogy a füzetek úgy az irodalmi vállalat kiadóhivatalában (Váci-körut 78.), mint minden jobb könyvkereskedésben megszerezhetők.

* **„A nemzeti szövetség”-nek** az országos nemzeti szövetség hivatalos értesítőjének most jelent meg *Balás* Árpád fő- és *Kerékgyártó* Elek dr. felelős szerkesztősege mellett az első száma, még pedig igen gazdag s a szövetség ügyeire részletesen kiterjedő tartalommal. A „Nemzeti Szövetség”-et, mely a folytonos érintkezés állandó eszköze akar lenni, — az örökös alapító és működő tagok, tagdíj fejében, az évi 1 koronát fizető tagok évi egy korona kezelési díj mellett kapják. Előfizetési díj nem tagoknak egy évre 4 korona, a mely a „Nemzeti szövetség” kiadóhivatalához (Budapest, Kecskeméti-ut 72. sz.) küldendő. Reméljük, hogy e lap buzdítására nagyobb tevékenységet fognak különösen a vidéki „Nemzeti Szövetségek” kifejtteni.

* **Francia Divatlap.** A Francia Divatlap részletes tudósítást közöl a szörmeáru-divatrol és sok szép ősz öltözék, ősz felöltő és gyermekfelöltő divatképét mutatja be a hölgyközönségnek. A magyar Bazár ezen hozzá méltó társalapjának szépirodalmi részében pedig ismét több újnóvvvel találkozunk. Beeskey Emilné érdekes részletet közöl Nymphenburg ezimen uti naplójából. Domhidy Ujfalusi Amadélesin olvasmány-

nyal kedveskedik az olvasónak Vadászat ezimen. Csóór Gáspárné ismerteti a Klotild-egylet-et s végül Faylné Hentaller Mariska az ő jól ismert kedves, szellemes vonzó irmodorban érdekes ezikket ír Heine nővéréről. Két esinos költemény is emeli a lap vonzerejét. Nagyon eredeti az Otletek a divat világából. Ezen kívül figyelemreméltó a többi megszokott rovat is: A társaságból, a Nőkről, a nőknek, a Vegyesek, Irodalom és művészet, Mihez fogjunk, a Tudnivalók, valamint a házasságról és halálozásról való beszámolás.

CSARNOK.

A mi hőseink.

— *Gracza és Záhony története* —

Korrajz.

11.

Írta: *Brankovics György.*

(Folyt. és vége.)

Balassa-Gyarmathon az ott lévő osztrák katonáknak fel se tűnt volna a városon végig vágató vértés kapitány s inasa, ha egy kém fel nem ismeri *Gracza* sötét peji paripáját. A helyőrség parancsnoka rögtön kétszáz lovas küldött a menekvők után, de azok gyors paripáikon s kerülő utakon szerencsésen elérték *Csesztvél*, ahol *Madách Imrénél*, „Az ember tragédiája” halhatatlan írójánál biztos menhelyet találtak.

Csesztvél zsidóknak öltözve jutottak Pestre s innen Kecske-métre, ahol az öreg *Hajós József* rejtegette házában mindaddig őket, amíg a kémek őt is, mint a *Gracza* család rokonát, gyanúba nem vették.

A bujdosók sajtóket rejtegető család napról-napra nagyobb veszedelmeben forogván, az öreg *Hajós* magához hívatta egyik módos bérlőjét s rábizta *Gracza* és *Záhony* kalauzolását.

— Most már aztán — mondá bucsuzáskor *Hajós* — csakugyan „kőd előttem, köd utánam” kedves öcsém. Ez a becsületes ember úgy elvezet titeket a tanyák között, hogy az egész osztrák armádia szerne sem fedez föl. A magyarok Istene óvjon meg titeket!

— Ugy legyen! fejezé be, kezét szorítva utóljára *Hajóssal* a két ifju.

Vajjon úgy lett-e? Vajjon az a köd csakugyan jó barátja-e a bujdosóknak s a menekvőknek?

VII.

Hol a fiad?

A zsarnokság legdurvább tette s legégbekiáltóbb kegyetlensége az, amidőn a nő-tő a férj, a testvértől a testvér, a gyermekétől a nemző s az atyától a fiu elarulását, hól érkezébe szolgáltatását követeli.

Az osztrák önkény követelte. A szabadságharcba résztvettek s menekültek véreit valóságos pokoli gyönyörrel zaklatta.

Nem egyszer s nem egy helyen történt, hogy a kard élet, avagy a szurony hegyét szegezték a zsandárok az atya s az anya melléne az kérdezték tőle: „Hol a fiad?” Nem egyszer s nem egygyel történt, hogy fogságba vetették az anyát, mert az a gyanu terhelte, hogy fiát rejtegeti.

A vérebe csak a megszőkött üldözött rabszolgával érzetik fogaik élet, de az osztrák önkény emberei az otthon maradt ártatlan rokonok szívét is marcangolták körmeikkel.

A jóságos Isten mebecsáthatja az osztrák szoldateszka bünét, de mi csak emberek vagyunk, az Isten véghetetlen jóságával nem bírnk s így az ég haragját nem fogjuk fejünkre idézni, ha kegyetlenségeikre képtelenek vagyunk a feledés fátyolát borítani.

Gracza Antal eltűnése perczétől „a kis republikának” nem vala se nyugodt éjjele, se nyugodt nappal. Azzal a „Hol a fiad?” kérdéssel minduntalan felszaggatták az agg férfit szívének sebeit.

Ma a *Hurbanisták*, holnap a zsandárok, holnapután titkos kémek szaglászta a *Sülyki* pusztán s miután minden fáradságuk kárba veszt, miután sehogy sem férhetek hozzá *Gracza* Jánoshoz, megszerezték *Gracza* Antal irását, megtanulták utánozni s hamis leveleket írtak az atyához, hogy hálba kerítsék.

Midőn ez is eredménytelen maradt, akkor egy állítólag *Törökország*ból jövő s megkegyelmezett urat küldtek a *Sülyki* pusztára, aki üdvözetet hozott a családnak s elbeszélte, hogy *Gracza* Antalnak előkelő állása van a török hadseregben. Utóbb egy *ál-Gracza* Antal is jelentkezett.

A magas, nyulánk termet, a finom arczél, a bogár szemek, pirosajku kicsi száj, a barna haj, a kis bajusz és szakál, az élénk természet, az előkelő szelíd modor, a jó szív, a kis gyermek iránti vonzalom, minden, de minden hasonlított Gracza Antalhoz, még sem volt az.

Az atya és a nővér emlékezőtehetségének táblájáról nem törülhetett ki az idő a valódi Gracza igazi vonásait, a szív hangja a jelentkező ellen nyilatkozott s a Gracza Antal nevét bitorló — aki különben, mint később kiderült, egy pozsonyi zsendár-főhadnagy volt — irgalmatlanul kiutasított.

Es ez így ment egy hosszú évtizeden át, pedig az eltűnt fiúról még a madár sem hozott hírt s az atyai szív csak a remény őszi ágán táplálkozott, csak „várt”, várt fiára mindaddig, míg az az őszi ág le nem tört, míg a nagy bubánat terhe alatt össze nem roskadt, míg becsületes öreg lelke vissza nem kíváncskozott oda, ahonnan eredt: Isténéhez!

Gracza János meghalt, a „vizontlátás öröme” nélkül, örök álomra szenderült szeméit Anna leánya fogta be.

A síró nyárfa.

Ki ne ismerné Szegeden a síró nyárfát? Ott áll egy kis halom fölött a „mérgező” pusztán s amíg esodás illatárja messze száll a légtérben, dús lombjai úgy sírnak, olyan fájdalmasan zokognak a esőndes éjben.

Ijedten tekint körül az idegen utas s megnyugtatólag válaszol a szegedi tanyák fia:

— Nem emberi szó az, uram: a „halottak fája” sír csupán.

De hát miért sír az a nyárfa?

Miért? A sírok szelleme tanyázik ágai között éjjelenként s a szegedi bűnkrónikából azok történetét olvasgatja, a kiknek esontjai a nyárfa tövében, a kis halom alatt nyugosznak.

Szomorú történet nagyon, s így hangzik:

... 1849. évi november hó 30-án este két idegen érkezett Gáspár Mihály nevű vadkerti lakos kocsiján a „pirítói” pusztára, ahol Lefánti István gulyásnál éjjeli szállást kért és kapott. Az idegenek egyike, magas, nyulánk, szép barna férfi volt s német tisztí kabátot viselt, míg a másik alacsony, zömök termetű, szőke, hosszú bajuszu férfi volt, s izmos testét rövid huszárdolmány fődte.

Lefánti István szívesen látta vendégeit s beszédközben megértette tőlük, hogy üldözött, menekülő honvédek, kiknek Bagi uram tanyáján ellopták a háts lovaikat s a „köcsögi” pusztáig — ahol Gáspár kocsijára ültek — gyalog kellett jönnök. Az idegenek arra kérték a gulyásgazdát, hogy ajánlana nekik valami jó lovakat vételre. Lefánti másnapra ígérte a kérelem teljesítését.

Másnap oda vetődött Czifra Zs. István, a gazdának ismerőse s ez is társaságba vegyülvén, különösen a lóvétel körüli közbenjárásra ajánlkozott, az út folytatására pedig a következő éjjel setétét ajánlá. Napközben azonban Lefánti, Gáspár és Czifra Zs. István, különösen az utóbbiak felszólítására összebeszélték, hogy a két utast, kiknél sok pénzt vettek észre, megölik s pénzüket elveszik. A terr megbeszélése után Czifra koholt ürügy alatt időközben eltávozva, még egy negyedik társat, Meskó János harkai pusztai bérlőt is megszerző a borzasztó tett kiviteléhez.

Az indulás napján késő estig együtt boroztak a vendégekkel s éjjel körül indultak csak el: a két utas kocsin, melyen a lovakat Gáspár hajtotta. Lefánti és Czifra pedig lóháton; Meskó János csak utközben egy erdőszélén elcsatlakozott hozzájuk. Mikor már a szegedi határban a mérgező pusztára értek, igen sötét lett, annyira, hogy a bucskák közt utat tévesztve, a kocsit feldől, minek következtében elhatározták a virradatot azon a helyen bevárni s addig is lefeküdni. Az alacsony, hosszú bajuszu idegen felment a kocsiba, míg a másik magasabb barna ember a földre feküdt le s mihamar el is aludtak. A távolabb ment négy kísértő ez időpontot használta fel terve valóítására, midőn megszökött munkával Gáspár és Meskó a kocsin fekvőt lefoglalták, sőt az utóbbi vallomása szerint előbb belelőttek s azután megfojtották; a földön fekvőt Lefánti és Czifra válllván magukra, Lefánti a magával hozott és sörrel töltött pisztolyával rálőtt, de az felugorva, futásnak eredt, mire Czifra az utas

saját fegyverével utána lőtt s agyon is lőtte. Ezután következett a kifosztás, minek eredménye a tettesek vallomása szerint 1209 frt értékű német bankó és 1200 forint magyar bankó volt, melyen egyenlően megosztottak; az utasok ruháját és iratait pedig nagy részben egy száraz kútba vetették és földdel betakarták.

A megölt egyének kiléte iránt tartott vizsgálat kideríté, hogy a magasabb barna honvéd: Gracza Antal, a másik, a hosszú bajuszu pedig Záhony István volt.

Ime két dicsőségben gazdag életnek dicsőtelen vége.

Nem az önkény hatalma, hanem saját honfitársaiknak borzasztó elvetemültsége avatta vértanúkká őket!

A szerencsétlenek hullái még 1850-ik évben fedeztetek fel a hóborított mezőn s a fentnevezett rablógyilkosokra már akkor is gyanakodtak, de a Bach-kormány, talán mert tudta, hogy a meggyilkoltak magyarok és honvédek, elhagyta aludni a dolgot, míg az erélyes Ráday gróf a felmerült gyanúkok alapján kezébe nem vette a homályos ügyet s a főbenjáró gonosztettet, melyre a titoknak csaknem huszonkét éves kérége borult, teljes részletességgel földérite.

A szörnyű tett elkövetői közül három, kik a gyilkosság elkövetése óta megvagyonosodtak a megőszültek, a büntett beismerése után, előbb halálra s azután kegyelem útján 20 — és 15 — 15 évi fogságra ítéltettek.

A negyedik, Czifra Zs. István, mielőtt a földi igazság büntető keze elérte volna, meghalt.

*

A felebaráti szeretet, közel a gyilkosság színhelyéhez, elásta a szerencsétlen bujdosók holttestét s egy nyárfaesemetét ültetett az elhagyott sírdombra fejfájul.

Ezt a esemetét nevezte el a nép költészet a „halottak fájának”, s a kief mellett elhalad s a tövében nyugvók lelki üdvéért egy hó imát rebeg: csak hazafias kötelességét teljesíti, mert hiszen a szabadság hősei, „a mi hőseink” valának ők.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. J. urnak. Helyben, „Ujpest” című versét legjobb akarattal sem közölhetjük, mert meggyőződésünk az, hogy a szabadelvűség diadalmát győztes versekkel dicsőíteni szükségtelen.

37917. Ujpest község előjárósága. 1901.

Árlejtési hirdetmény.

Ujpest község előjárósága ezennel közhírré teszi, hogy a község utcaizai világítására 1901. november hó 1-től 1902. október hó 31-ig szükséges, mintegy 100—120 hordó (130—140 métermázsza) elsőrendű, hazai gyártmányu

petroleum szállítására

nézve f. é. október hó 21-én délután 3 órakor Ujpest község házáinak tanács-termében (I. em. 21. sz.) nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni.

A feltételek a következők:

1. Az árlejtésben részt venni kívánók tartoznak az árlejtés megkezdése előtt 600 korona bánatpénzt az árlejtést vezető községi bíró vagy helyettese kezeihez készpénzben letenni.

2. A petroleum az 1901/1902. évek folyamán a szükséghez képest lesz szállítandó.

3. A legelőnyösebb ajánlattevő bánatpénze visszatartatik és mint ovadék 1000 koronára lesz kiegészítendő.

4. A szállítási szerződés, melynek belyegköltését a szállító viseli, egy év tartamára köttetik meg.

5. A községi képviselőtestület jóváhagyása kikötetik.

Ujpest, 1901. évi október hó 9-én.

A községi előjáróság.

1673. végrh. sz. 1901.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a bpesti VII. ker. kir. járásbiróságnak 1899. évi Sp. 1982/11. sz. elrendelő végzése folytán dr. Balog Béla ügyvéd által képviselt Terezvárosi kor. tk-pénzt. felperes részére dr. Sugár Bódog alperes ellen 1200 kor. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1832 koronára becsült ingóságokra az ujbpesti kir. járásbiróság V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna Ujpesten, Árpád-ut 24. sz. a házban leendő megtartása határidőül 1901. évi október hó 14. napján d. u. 1/3 órája kitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt butorok stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverzendő ingóságok vételarából a végrehajtató kövelelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujpesten, 1901. évi szeptember hó 24. napján.

Polgár

kir. bírósági végrehajtó.

5032. tk. 1901. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujbpesti kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Weisz Armin bpesti ügyvéd végrehajtatónak Gogola István és Modori István ujbpesti lakosok végrehajtást szenvedettek elleni 100 kor. és jár. ir. végrehajtási ügyében a pestvidéki kir. törvényszék (az ujbpesti kir. járásbiróság) területén levő és Ujpest községben Főthi-ut 35. sz. a fekvő az ujbpesti 2122. sz. tkvi betétben A 1 sor 3440.6. hrsz. a. felvett s jelenleg Modori István nevén álló ingatlanra 1350 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1901. évi október hó 30-ik napján délelőtt 9 órakor a kir. bíróság hivatalos helyiségében (Ujpest új község háza II. em. 59. ajtó) megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10% -át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. § ában jelzett árfolyammal számított és az érvényben levő m. kir. igazságügyminiszteri rendeletekben kijelölt óvadékképes érték papirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Ujpesten, 1901. augusztus hó 2-án.

A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Szűcs s. k.

kir. albiró. (P. H.)

Egy tisztességes jóra való családapa, szerény feltételek mellett

házmesteri állást

keres.

Czim: Király-utca 13-ik szám alatt. L. J.

Árpád-ut 4. sz. házban

üzlethelyiségek lakással s még kisebb-nagyobb lakások azonnal is kiadók.

